

Wat is er nog nodig?

Alle toekomstbeelden van de pedagogisch professionals geven al aan hoe we met de resultaten van dit onderzoek concreet verder kunnen. Er zijn nog veel stappen te zetten om daar te komen!

- CultuurSchakel gaat in de vierde periode van Cultuureducatie met Kwaliteit meer inzetten op het stimuleren van ouder-kind activiteiten en op training van pedagogisch professionals. Ook op de mbo-opleiding willen we kunst en cultuur op de agenda zetten.
- Met een vervolgonderzoek kan het volledige scala van kunst disciplines aandacht krijgen. In dit onderzoek kregen beeldende kunst en actieve kunstbeoefening namelijk onevenredig veel aandacht.
- Pedagogische kennis bij kunstvakdocenten over de peuterleeftijd en de VE-doelgroep is cruciaal en kan vaak nog beter. Om deskundigheidsbevordering aan te scherpen en uit te breiden, is meer onderzoek nodig. Daarbij is het aan te raden ook de kunstvakdocenten zélf te vragen naar hun leer- en ontwikkelbehoeften. Wat hebben zij nodig om hierin verder te groeien?
- De gemeente wil meer doelgroepkinderen bereiken. Het tijdelijke activiteitenbudget is momenteel toereikend voor het aantal VE-groepen, maar dit aantal zal naar verwachting de komende jaren stijgen. Daarom is het van belang dat het activiteitenbudget structureel beschikbaar blijft en indien nodig verhoogd wordt naarmate er meer VE-groepen opgestart worden. Het pedagogisch veld pleit bovendien voor gelijke behandeling van alle peuters (ook zonder VE-indicatie), dus op de langere termijn is er een activiteitenbudget voor alle peuters in Den Haag nodig.

“Dit doet heel veel met hun zelfvertrouwen, maar ook met hun zelfbeeld: ‘Het is goed zoals ik ben. En ik mag het zo doen zoals ik wil.’”

“Dat er vrijheid is in creativiteit, daar blijf ik altijd voor pleiten”

“Als ik ze dan bezig zie in hun proces ... Het raakt hun ziel. Het opent iets in hen waardoor je ze echt kan zien.”

Copyright foto's
Ilona Noworacka - Art-S-Cool
Peuterschool Paul Kruger
Atelier in een Koffer

Meer lezen?
Hier download je het hele
onderzoeksrapport

Weten wat CultuurSchakel aan
trainingen aanbiedt voor de VE?
Volg deze link!

Factsheet

Van koelkastwaardig knutselwerk naar creatief proces

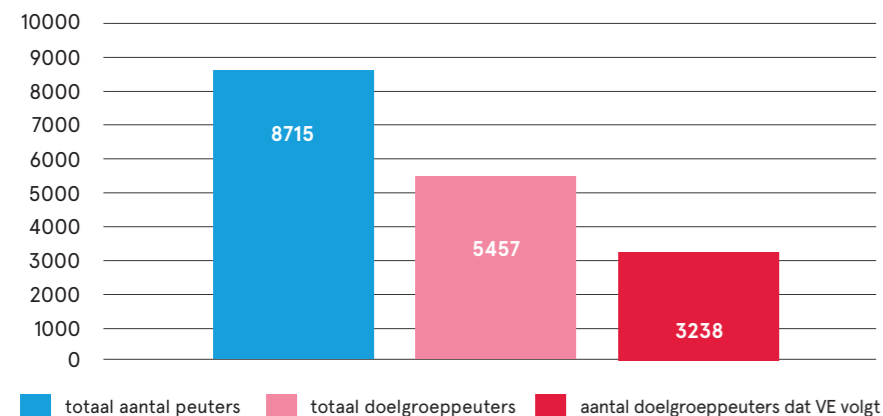
Over de meerwaarde van culturele activiteiten in de voorschoolse educatie

CultuurSchakel

Niet alle kinderen beginnen met dezelfde kansen aan de basisschool. Voorschoolse educatie (VE) helpt peuters die risico lopen op een achterstand in hun (taal)ontwikkeling. De gemeente Den Haag heeft VE vanaf 1 januari 2024 gratis gemaakt voor alle peuters in die doelgroep. Want als een kind baat heeft bij extra spelen en leren, mogen kosten, de situatie van de ouder of een ingewikkeld proces niet in de weg staan. En laat cultuuronderwijs nu bij uitstek geschikt zijn om kinderen zich spelenderwijs te laten ontwikkelen!

Aantal Haagse (doelgroep)peuters en bereik voorschoolse educatie (2023)

Het onderzoek

CultuurSchakel deed toegepast onderzoek naar culturele activiteiten in de VE. De (Haagse) politiek-maatschappelijke ontwikkelingen en de wetenschap gaven daar aanleiding toe. Bovendien biedt het onderzoek praktische handvatten voor onderwijsprofessionals. De onderzoeksvraag luidde:

Hoe dragen culturele activiteiten in de voorschoolse educatie op hun eigen, unieke wijze bij aan de brede ontwikkeling van de peuter en de deskundigheid van de betrokken pedagogisch medewerker?

“Een peuter van twee die ineens een aandachts-spanne van drie kwartier heeft. Dat is een goede toets om te zien dat het echt boeit”

Welke didactiek is geschikt?

Welke didactiek is geschikt?

- De pedagogisch medewerker (PM'er) doet voor, de peuter kopieert
- De peuter maakt de kunstzinnige keuzes niet zelf
- Creativiteit moet zo puur mogelijk uit de peuter komen
- Alles wat de peuter maakt is goed
- Er is geen PM'er die met instructies en interventies het proces verstoort

“Je ziet dat muziek en dans heel erg verbinden. Kinderen een veilig gevoel geven op de groep. Plezier geven.”

De resultaten

De resultaten van het onderzoek

- Pedagogisch professionals bevestigen de **waarde van culturele activiteiten**. De intrinsieke waarde, maar ook de waarde van het effect op andere leergebieden. Ze willen weg van de productgerichte werkwijze; weg van kleurplaten en voorgeknipte knutselwerkjes. Procesgericht werken zien zij als dé manier voor ontdekkend en spelend leren. Alleen zo ontstaat een unieke bijdrage aan de ontwikkeling van de peuter.
- Deze **basisvoorwaarden** zijn nodig om te komen tot culturele peuteractiviteiten met meerwaarde:
 - Een geschikte ruimte (qua inrichting en materiaal aanbod, bijvoorbeeld een muziekhoeke op de groep)
 - Voldoende (subsidie)geld, bijvoorbeeld voor het financieren van activiteiten op de groep of op locatie bij de culturele aanbieder
 - Voldoende en stabiele personele inzet
 - Pedagogische kennis bij vakdocenten, specifiek voor de peuterleeftijd en de VE-doelgroep
 - Kunst en cultuur blijvend op de agenda
 - Structurele planning van culturele activiteiten in het VE-programma
 - Duidelijke beleidskeuzes en een visie op papier bij de VE-organisatie
- Vooraf procesgerichte culturele activiteiten dragen bij aan de **taalontwikkeling** van peuters. Bijvoorbeeld doordat de peuters met elkaar gaan praten over hun eigen creatieve uitingen. Daarentegen is juist ook de ‘taalloosheid’ van kunst en cultuur een meerwaarde: een peuter die de taal niet goed spreekt kan nog steeds meedoen.
- Omdat de peuters maar een aantal dagdelen per week naar de voorschool komen, is **ouderbetrokkenheid** essentieel. Daarbij zijn nog hordes te nemen, zoals financiële beperkingen, tijdgebrek en waardering voor procesgericht werken bij de ouders.
- De **PM'ers leren ook bij** dankzij kunstvakdocenten en trainingsbijeenkomsten. Die bieden hun inspiratie, tips en een ander perspectief. Zo krijgen ze bijvoorbeeld inzicht in hoe simpel culturele activiteiten met peuters kunnen zijn en wat hun eigen actieve rol is in het creatief proces van de peuter.

De resultaten

- Het is wenselijk om de unieke meerwaarde van procesgericht cultuuronderwijs binnen VE **door te trekken naar het primair onderwijs**. Hier liggen nog veel kansen, bijvoorbeeld bij Integrale Kindcentra, waar een doorlopende leerlijn het uitgangspunt is.
- En het **ideale toekomstbeeld** van de pedagogisch professionals? Over 5 jaar zouden zij graag deze elementen terugzien:
 - De vanzelfsprekendheid van een procesgerichte werkwijze bij culturele activiteiten
 - Meer cultureel aanbod voor peuters in Den Haag
 - Vaste kartrekkers voor kunst & cultuur binnen iedere VE-organisatie
 - Een atelier op iedere peuter groep, met een gevarieerd aanbod aan materialen en liefst een ervaren begeleider
 - Meer ouderworkshops en ouder-kind-activiteiten
 - Meer trainingsbijeenkomsten voor PM'ers
 - Ervaren kunstenaars op de groep als integraal onderdeel van VE
 - Themagericht werken en kunst & cultuur hierbij aan laten sluiten
 - Een doorlopende cultuuronderwijs-lijn van baby tot groep 8.

